

Slovenski čebelar in sadjerejec.

Glasilo čebelarskega in sadjerejskega društva
za Kranjsko.

*Izhaja vsaki mesec enkrat in se pošilja udom brezplačno; neudom za 1 glđ. 30 kr. na leto.
Inserati in priloge računijo se po najnižji ceni. — Letnina za ude znaša samo 1 glđ.*

Obseg: Različna opravila in dela čebel. — Sadno drevo in njegovi organi. — Roji. (Dalje in
konec.) — Naši dopisi. — I. Imenik. — Inserati.

Različna opravila in dela čebel.

Vsa dela, ki jih delavne čebele opravljajo, razdelimo v dela zunaj in znotraj panja.

A. Zunanja so:

1. Straža.

Vsak zdrav panj ima, dokler je za izlet pripravno vreme, nekoliko čebel na stražo postavljenih, ki pred ali za letavcem ali žrelom stojé, ali pa se sprehajajo. Njih opravilo je, paziti, da tuje čebele ali sovražne žuželke v panj ne pridejo. Močnejši je panj, močnejša je straža. Pri hladnem vremenu in po zimi ni straže. Dasiravno tuje čebele odganjajo, vendar take rade sprejemajo, ki so polne strdi ali s cvetnim prahom natovorjene. Po čem da se čebele spoznajo, je „Slov. čebelar in sadjerejec“ že pisal, zato tukaj to zadostuje.

2. Prevetrovanje.

O gorkih dneh in večerih stoji pred vsakim močnim panjem zunaj letovea nekoliko čebel, ki s perutnicami neprenehoma mahljajo. S tim prevetrujejo panj, da presilna vročina nekoliko odleže. Šum, ki ga pri tem mahljanji zvečer naredé, je tim močnejši, čim boljša je bila paša tisti dan. To vetrenje je tudi znamenje, da je v panju vse v pravem redu.

3. Prašenje ali predigravanje delavk.

O toplih dneh popoldne vidiš nenavadno število čebel pred panjem v večih in manjših okroglih z veselim šumenjem letati. To storé, da se izčistijo v prvih spomladanskih dneh, in če jih je slabo vreme več dni doma zadrževalo. Predigravajo pa tudi mlade čebele, da se letavanja navadijo, in mesto svojega panju zapomnijo.

Močno prašenje kaže, da je dosti čebel, in da je panj zdrav; zakaj pri slabih, bolehnih in brezmatičnih panjih ni videti predigravanja.

Med predigro gre matica prašit in s predigro se začne veselo rojenje.

4. Donašanje vode.

Brez vode ne morejo čebele živeti; ž njo zredujejo storjeno strd, da jo srkati morejo. Z vodo pa si tudi napravljajo živež za plod ali zalego. Po zimi pijo izhlapljeno, na zgornji deski v kapljicah visečo mokroto; po leti pa dobivajo vode po rosnej travi, pri studencih, potocih in mlakah; da, celo pri gnojnicah. Da pa čebele nimajo predaleč ali na nevarnih krajih po vodo hoditi, naj se blizo bučelnjaka postavi korito z vodo, v katero se mah položi, da se čebele ne vtapljajo.

5. Nabiranje medu.

Po medu čebela neizrečeno hlepi. Zgotovljene strdi sicer nikjer ne dobi, ampak le sladke tekočine, ktere v svojem strdenem želodcu še le v strd spremeni. Še svojim sesalom ali rilcem dobiva na dnu cvetne rožice sladčico, jo do cela posrklja in zopet na drugo cvetico leti. Je želodček napolnjen, po najkrajšem potu domu leti, svoje sladke butare znebit se; a takoj zopet na pašo odleti.

Čebele pa ne nabirajo medu eden in tisti dan od raznih vrst cvetic, ampak katero si en dan zvoli, pri tej ostane, dokler se jej ktere druge ne poljubi.

Vselej gredo napred na bližnjo pašo; če je več vrst cvetic, izvolijo si tiste, ki so najbolj medene. Bliže ko pašo dobijo, tim večkrat leteti, in tim obilnejše nabirati morejo. Zjutraj od 8. do 11. ure dajo cvetice največ medu, tedaj tudi pridne delavke najpridnejše lete. Razun cvetic daje tudi mana ali medena rosa predobro pašo, vendar tak med ni tako dober, kakor rožen.

6. Nabiranje cvetnega prahu.

Za živež potrebuje čebela tudi cvetnega prahu, katerega na zadnjih nogah v kepcah (hlačice) stlačenega domu prinaša. Ta prah je tudi neobhodno potreben, da se izreja zalega. Dobivajo ga pa o spomladi najprej na leskovji, vrhji in mačkovji.

7. Nabiranje čebelne smole.

S to smolo mašijo špranje in pritrjujejo satovje. Smolo nabirajo na brstji raznih dreves, in jo na zadnjih nogah domu prinašajo.

B. Znotranja dela čebel so:

1. Napravljjanje voska.

Vosek narejajo iz obilno povžitega medu, ki se med polubročki zadnjega života izhlapuje in v luščinicah vtrjuje. Da morejo vosek narejati, potrebuje čebela veliko medu, cvetnega prahu in obilne gorkote. V verižicah druga drugo za noge drže se čebele sklepajo in svoje prečudno delo, satovje, narejajo. Brez matice ali brez zalege, za izrejenje matice pripravne, ne delajo mnogo satovja, če bi še toliko strdi imele. Satovje delajo od zgoraj navzdol; sestavljeno je iz celice in to so troje: celice so namreč za delavke, katerih je največ, potem za trote in nekatere za matice. Matične celice se od družih lahko razločijo, ker navzdol visijo in so večje kot druge. One za delavke in trote so šesterovoglate in stoje horizontalno; v njih se tudi shranjuje med, če so zalege prazne.

Predno pa matica zalego v celico nastavi, morajo jo delavke ogladiti; ravno tako tudi, predno se med v nje spravlja. Z medom napolnjena celica se s pokrovcem obvaruje, da se med ne izcedi.

2. Zgotovljanje medu.

Kar čebele medene tekočine domu prineso, izpraznijo v prednje celice panja, po noči pa prenašajo zgotovljeni med v zadnji del panja in sicer v zgornje dele

satovja, katero potem s pokrovi zapečatijo. Starejši je med, bolj se vledení ali kristalizira. V suhih letih je med gost in smolnat, v mokrih pa bolj tekoč.

3. Shranjevanje cvetnega prahu.

Domu prineseni cvetni prah shranjujejo tudi v celicah, ki so blizu bučelnega gnjezda. Med lege tega prahu tudi medu polagajo, in če so večidel polne, izdelajo se s pokrovcem. Cvetni prah se najde navadno v celicah za delavke.

4. Izreja zalege.

Posebno skrbe čebele za nov zarod. K temu je potreba gorkote, da se jajca izležejo in tudi potem, da se ne prehlade. Po nobenej ceni se ne dajo odgnati od svoje zalege. Le hud mráz jih prisili zapustiti zunanje mladiče, kar se pa le pri slabih panjih zgoditi more. Pri toplem vremenu potrebuje čebelna zalega manj delavk za ogrevanje ploda, zato se jih tudi več na pašo podá. Mladiče, ki so svoje celice zapustili, stare delavke očedijo in jim strežejo, dokler sami na branje ali pašo ne gredo. Le tedaj ljubezen do mladine odjenjuje, kedar je paša dobra in kraja za med primanjkuje. Tedaj mladiče iz celice potrgujejo in iz panja pomečejo. Tudi mladiče potrgajo in izsésajo, če lakota v panju nastane. Pri roparicah se primeri, da skrb za zarod zanemarjajo in samo za med skrbe. J. S.

Sadno drevo in njegovi organi.

I. Korenine.

Umni živinorejec, kateri si prizadeva, živino z dobrim vspehom izrejati, mora poznati naravo živine; vedeti mora, kako se ona razvija, kaj posebno razvijanju ugaja, kako se povspeši in požlahtni. Ob enem pa mora s pozornim očesom gledati, da odvráča ali zabrani vse ono, kar bi živini škodovalo, ali jo celo uničilo. Isto veljá o umnem sadjerejci, kakor sploh o vsakej stroki umnega gospodarstva. Staro kopito, ki je bilo dedu, prededu in dalje v izgled, v kot ž njim! Ono ni za naše čase. Čas zahteva, da umno napredujemo, sicer bi nas lahko čas prehitel, in potem gorje nam!

Umni sadjerejec mora biti popolnoma izveden v sadjereji, drugače živi v slepi in sleparski nadi, da si koristi, da si izboljšuje svoje gmotno stanje, ko koraka vendar rakov pot, ali pa vsaj stoji, kakor kamenita podoba, katera stoji, kamor jo naša roka postavi.

Hlod, ki leži leta in leta na mestu, trohni. Tudi naše gospodarstvo trohni, če ga ne zboljšujemo. Zboljševati pa ga moramo, če hočemo živeti, kakor se sedaj živi. Star krajcar, s katerim je bil sedanji berač pred nekoliko desetletji možak, star krajcar — je postal piškav.

Tedaj mora tudi sadjerejec poznati drevo, njegovo naravo, kako se ona razvija, kaj mu posebno godí, da ga bode zamogel umno odgojevati, da mu bode obilno rodilo in tudi žep polnilo. Poznati mora tedaj drevesne organe, t. j. one dele, ki tako rekoč drevo delajo.

Kateri-li so oni deli?

Ko je začela drevesna peška v zemlji kaliti, začelo se je ob enem tudi razvijati bodoče drevesce in sicer na dve strani: navzgor in navzdol. Spodnji del

imenujemo korenine. One so glavni del drevesa, podlaga, ki dajejo drevesu terdno stalnost, ki serkajo rastlinsko hrano iz zemlje in jo oddajajo vsemu drevesu.

Korenine imajo več delov. Srednji del, središče, imenuje se usteržen, sledé potem belina (les), ličeje in skorja.

Srednja korenina, ki raste naravno v zemljo, se imenuje serčna korenina, in je večja ali manjša v primerji z drevesom samim. Drevesa, ki imajo velik, visok verh, so tudi navadno dobro podstavljena, imajo močno podlago; krepko serčno korenino, kakor n. pr. hruške; druga pa, kakor jabelka, češplja, ki imajo bolj nizki verh, imajo tudi manje krepko, srednjo korenino. Pri češpljah se celó večkrat zgodi, da se spremeni serčna korenina v tako imenovane stranske, ki se potem razvijajo v zemlji enako, kakor drevesni verh nad zemljo.

Na stranskih koreninah (na češpljah, breskvah) napravijo se tudi popki, iz katerih požene protje, ki se mora precej od korenin odstraniti.

Serčne in stranske korenine se večidelj enakomerno razvijajo z drevesnim verhom. Na širokost imajo korenine vedno enaki primér z verhom, na globoko pa segajo le polovico globokejše, kakor je verh drevesa visok.

Na konci in sploh na mlajših delih stranskih korenin se razvijajo nežne, nitkaste, zeló tenke koreninice, imenovane sésalke, ki dojijo in redijo celó drevo.

Sésalke imajo na konci mehurček, s katerim serkajo rastlinsko hrano, ki se v vodi raztopljena v zemlji nahaja. Hrano oddajajo stranskim koreninam, te zopet serčni korenini, ali pa stebli, ki je, rekel bi, zaloga, iz katere dobivajo vsi drugi deli drevesa potrebni živež. Stranske korenine so podlaga sésalkam. Zatorej treba že v mladosti drevesa skerbeti, da se stranske korenine, kolikor mogoče pomnožé, in tako tudi sésalke. Bolje se razvijajo korenine, več hrane zamorejo nabirati, za tega delj tudi več časa sadno drevo redi. Da se pa razvijanje korenin povspeši, treba jih okrajšati, ali obrezati. To se navadno vsakikrat godi, ko se drevo presaja. Prikrajšajo naj se le za nekoliko palecev. Tako se sésalke zeló pomnožé; kajti okoli nad prerezom požene vsled tega vse polno taci novih koreninic. Ako pa vse stranske korenine tako okrajšamo, da jim ostanejo le nekoliko palecev dolge, tedaj se pomnožé potem tudi stranske korenine, na katerih požene tudi mnogo sésalk.

Da se korenine dobro razvijajo, potrebna je tudi drevesu primérna in vsaj od pol do 2 čevlja (od 20—70 *cm.*) dobro zrahljana zemlja. Ako zemlji hrane primanjkuje, treba je, da se taka zemlja večkrat s že razpadlim gnojem gnoji, in da se vselej skerbi za potrebno vlažnost.

2. Steblo.

Steblo je oni del drevesa, ki raste koreninam nasproti, t. j. na kviško. Ko pri kima steblo iz zemlje na svitlo, ko začanja tako rekoč zvedavo se ogledavati „v kraljestvu luči,“ takrat že prinese seboj tenko sukujico, ki je, se ve, da še rahla nežna, da obvaruje nezmožno bilko vremenskega vpljiva, ki bi utegnil jej škodovati. Tej sukujici pravimo skorja. Sčasoma se uterdi, osuši in velikokrat razpoka. A ima še drugo lastnost; iz nje poganjajo popki; iz popkov zrasedo mladike in polagoma celi verh drevesa. Steblo je pri različnih sadnih drevesih različno visoko. Drevesa, ki imajo 5—7 čevljev (1 in pol do 2 in pol *m*) visoko steblo, imenujemo visoka drevesa, drevesa nižjega stebela pa pritlikovce. Steblo je tudi oni del drevesa, ki speljuje hrano od korenin v verh drevesa. Le dobro odgojeno in zdravo steblo bo moglo mnogo in zdrave hrane iz korenin v verh dopeljati, razvitek pospešiti

in ob enem plod pomnožiti. Skerbeti moramo tedaj, da steblo dobro odgojimo in oskerbujemo, da se ugodno razvija in okrepeča. Sicer pa drevesa terdega lesa le polagoma steblo razvijajo, nasproti mehka drevesa hitro debelijo.

3. Verh.

Mladike, ki iz stebła poženo, storé verh.

Verh je iz večletnih mladik, ki je imenujemo veje, iz dveh- in trehletnih vejic (mladike) in iz enoletnih in mlajših mladik, ki se zovejo poganjke.

Oblika verhova je odvisna od lege vej proti stebłu, kakor tudi od različnosti sadnih dreves. Jablan ima navadno širok, okrogel verh, hruška pa bolj visok in piramidalen; kostanj ima tenke in visoke veje, oreh celó velik, košat verh, češplje, črešnje, breskve in slive imajo jako različne verhove.

Tudi na razvitek sadja ima verh velik vpliv; kajti sadje more se razvijati in dozoreti le, ako mu dohaja primeren zrak, svetloba in toplota. Tedaj moramo tudi verh sadnih dreves tako odgojevati, kakor je sadju primerno.

Sadna drevesa, katerih veje stojé bolj na porazen (vodoravno) od stebła, imajo nizek in širok verh; drevesa pa, katerih veje rastejo s stebłom več ali manje navpično, imajo verh tudi bolj navpičen, t. j. piramidalen. More se pa verh sadnih dreves na umetni način v različnih podobah povoljno izpeljati, kakor n. pr. v špalir, piramido, v koš, kroglo i. t. d.

4. Perje.

Perje je pri sadnih drevesih velike važnosti. Kar so človeku pljuča, to je drevju perje. Sploh pa zapazimo med drevjem in človekom neko posebno občevanje. Drevesa vdihajo skoz perje zrak in ogleńčevo kislino, ki so jo ljudje in živali izdihali, in izdihajo kislee, ki ga potrebujejo ljudje in živali za vdihanje (ogljenec pa ostane v rastlini, kot potrební del rastlinske hrane).

Perje je zeló različne oblike. Jablan, hruška, češplja, kostanj in črešnja imajo bolj okroglo, sliva pa in marela bolj podolgasto obliko.

Perje je iz treh glavnih delov: iz zgornje kožíce (cuticula), ki diha in izdiha, dalje iz prave zgornje kožíce (epidermis) in slednjič iz glavnega dela, v katerem se nahaja zelenilo (chlorophil). Zelenilo je tekoča tvarina, ki nastane vsled svetlobe; ta tvarina kroji hrano in jo še le pripravlja, kajti prvotna hrana, ki jo rastline dobivajo po sésalkah iz zemlje, ni še tako pripravljena, da bi jo mogle za živež porabiti in se vsled tega razvijati. Priti mora torej prej v perje, ki je za drevo prava tovarna, v kateri se kuha in predeluje rastlinska hrana. Vsled zelenila namreč, ki se v vsakem peresu nahaja, se iz hrane nepotrebne tvarine, kakor kislee in nekoliko vodenca, odstranjujejo, in taka prebavljena hrana roma po celem drevesu zopet od nežnih sésalk.

Iz tega se razvidi, koliko škode delajo gosence, kedar perje na drevju pokončajo. Drevo brez perja je, kar človek brez pljuč in zelodca. Ako primanjkuje drevesu perja, pomanjkuje mu tudi zelenila, brez katerega ni mogoče prebavljanje hrane. Več perja drevo ima, zdravejše je, bolje se hrana prebavlja, od hrane pa odvisi vse drugo.

(Konec prihodnjič.)

Roji.

(Dalje in konec.)

II. Kateri roj je boljši, ali naravni ali umetni?

Na to vprašanje z določnim odgovorom odgovoriti je težko, ker ima vsak roj svoje ljubince in privržence. Narava je naša rediteljca. Naravni roji so prav dobri, prihranijo veliko truda in dela, taki roji so popolno ljudstvo, imajo svoje delavke, valilke in deloma tudi rodovitno matico. Naravni roj zmore prav veliko, v 14 dneh naredi si popolno zimsko opravilo (delo). Ravno taka je tudi z drugiči, tudi ti se lahko prav kmalo na noge spravijo. Toda naravni roj ima vedno svoj ugovor. Prav dobro bi bilo in prijetno, če bi se človek na naravne roje mogel zanesti. Večkrat zastoj pa še dolgo čakamo, a roja le ni; pač prikaže se na dan, pa še le takrat, ko je že vsa narboljša paša pri kraji, in čebele nimajo potem nikjer brati. Vrh tega pa je treba še vedno na nje paziti, ali pa se previsoko ali pa nerodno in slabo vsede, ali pa še celo v sosedov vrt zleti, ko sosed čebel videti ne more in je njih strasten nasprotnik. Tu je zopet zadrega. Naravni roj je pred rojenjem veliko medu popil, katerega pa potem večjidel v zraku ko se veselo sem in tja preletava izpuhti. In tako je še veliko družih nesreč in nevarnosti pri naravnih rojih. Kdor ima čebelnjak malo bolj od rok, kake pol ure oddaljen, mora skoro vse naravne roje poskušati preprečiti. Umetni roj se da ravno tako napraviti, da je naravnemu roju popolnoma podoben, le da je tej nesreči podvržen, da se mora vsaj pol ure daleč od prejšnjega čebelnjaka zanesti, drugače čebele na stari prostor nazaj leté. Z umetnim rojem se pomnožitev hitro dovrši. Ljudstvo, ki je že dalje časa bolj leno, se k pridnosti spodbudi, če se mu umetni roj vzame. Vsak naj pa ne poskuša tega, dokler kje ni videl, kako se to dela. Vsak roj pa ima, kakor vsaka druga reč, svojo dobro in svojo slabo stran, ter vsak svoje privržence, ki ta roj potrdijo in drugega ne.

III. Obravnava vsacega roja posebej.

Če je kak roj izletel in se vsedel, se narpopred v kak lahek in za to pripravljen panj vlovi in potem še le v pravi panj predene. Če roj na veji sedi v podobi grozda, je vsajanje ali vgrebanje lahko, drugače je, če se je roj visoko na drevo vsedel. Tu je treba drugih pripomočkov. Narbolj nerodno je, če se roj vsede okrog drevesnega debla, ali v rogovilo, od kodar veje molé. Tak roj se mora z žlicjo zajemati in v panj stresati. Dober pripomoček je, če se vzame valilni sat, ki pa še nima zalege zadelane. Ta se v panj dene, in vse skup se k roju pristavi. Čebele z matico so hitro na satu, in roj je vsajén, kajti kamur gre matica, gredo druge čebele za njo. Panj, v katerem je vsajeni roj, naj se pusti do večera na prostoru; kjer je roj sedel, da vse čebele v panj pridejo; samo panj se mora prevelike vročine varovati, da čebele iz njega ne pobegnejo, zaradi tega je dobro, če se panj z deskami malo pokrije. Če se čebele v popolno prazen panj vsade, ne morejo nikamor sè sabo prinešega medú spraviti. Tako je prvi dan izgubljen. Drugače je, če se čebelam v panj vsaj en prazen sat pripravi, da sè saboj prinesen med vanj shranijo. V takem slučaju se delo precej prične. Rojem naj se od drugega dne naprej pridno poklada. Slabi roji, posebno drugiči, naj se pokrepijo z nekaterimi valilnimi satovi. Pri drugičih je pa to treba previdno delati, in sicer ne popred, dokler matica ni izprašena ali vplemenitena, ker dokler je kaj mlade

zalege v panju, toliko časa noče prašiti. Vsakemu panju naj se da toliko satnikov, kolikor jih obsesti more, drugače se v nezasedenih rad molj zaredi. 4—6 satnikov je dovolj. Kjer ni dreves in grmov blizo, naj se nastavijo nizke smrečice, kamor se bodo roji vsedali. So še druge reči, za nastavljanje rojev, pa narboljši je smreka.

R. M.

Naši dopisi.

Št. Rupt na Dolenjskem. Kakor sploh povsod, tako je bilo tudi letos pri nas do zdaj osodepolno za nedolžne in koristne mušice.

Koliko mrličev je spraznilo truge in veselo čebelno življenje v čebelnjaku marsikateremu čebelarju zaspalo.

O vesela vigrəd, ki vse prerodiš! Tudi ta jim ni bila v začetku mila, vladala je vedno burja in mraz; potem je nastala suša in ni je bilo rose.

Cvetlični mesec (rožnik) tudi ta jim ni vgajal, deževalo je vedno; mogle so se krmiti, da ni bilo splošnega pogina. Znano je sploh vsacemu čebelarju, da v tacih slučajih ne more biti veliko rojev; in še ti, ki so rojili, so se dolgočasno pripravljali, in so se vedli, kot bi bili prilepljeni. Ni čuda, lakota in neugodno vreme jim je pravo življenje vzelo.

Nek tukajšen čebelar mi je pravil, da je v Trebnjem neki čebelar letošno zimo 160 panjev preživel, a nobeden mu ni umrl! — Dobil je pa samo 10 rojev. To je vendar premalo za toliko starcev. Pa za vstrašiti se ni, pregovor pravi:

„Po leti veliko mladičev,
Po zimi veliko mrličev.“

Julija se je na bolje obrnilo, in so se uboge živalice nekaj opomogle. Solnčni žarki so zopet razpeli svojo čudovito moč po zemljotužnej dolini (svet) vse se giblje in oživlja; paše je dosti in dobre, če bo še ajda ugodna je upati v jeseni težkih panjev.

Bog daj, skrajna sila je — bodi vreme milo!

Ne misli si pa, da boš pri čebeloreji obogatel. Pregovor pravi:

„Da čebela ga pri tistem blago pusti,
Pri katerem ga je najdla.“

Vsakdo pa zna, kdor se s čebelami peča, kako se mu v dno srea vsedejo. — Zlasti ubogimu kmetiču, ki nima nikjer drugod boljšega vedrila v prostih urah (ob nedeljah in praznikih) kakor le pri čebelnjaku sè svojimi ljubljenci (domačimi). Koliko se zaverne pohajkovanja in pijančevanja, ker po tej družini ni glavobola in tudi ne zapravljivosti.

Toraj ne zapustimo nedolžne živalice, če nam že ravno dolgo časa nobednega posebnega haska ne donaša (saj druga reč tudi ne); oklenimo se jih raje z vso ljubeznijo in pomagajmo jim v nemilih časih; ker enkrat pride gotovo čas plačila (na sedem let vse prav pride) in takrat z veseljem vskliknimo:

„Polnite nedolžne tatice,
Nam prazne mošnjice!“

Kdor ima ljubezen do jedne reči, te ne popusti do skrajne moči, ker ljubezen tako rekoč človeka obnovi. —

Glej bučelica to naj tebi velja!

O panj „dzierdzon“, gorenjska pušica te je vže zadela! —

Kaj pa dolenjska? —

Tudi tukaj mu té slabe lastnosti pripisujemo, kakor na Dovjem.

Jaz pa mislim le dobrih let naj nam Bog da, potem pa pravega znanja z njim (kakor sploh z vsako novostjo) in obnesel se bo, kakor drugim, ki mu iz prepričanja in dolgotrajni poskušnji slavo pojejo, ki je v izumitelju vže toliko zlatih križcev na prsi pripel.

V dobri letni se bodo čebele v vsakem panju dobro obnesle, bodi si v umetnem ali pa v navadnem starem ali pa v nemarnem izdobljenem koritu ali kladi.

Toliko je vendar da z umetnem panji čebelariti, je treba vede in vedno marljivega čitanja o tej stroki. Vgaje bolj pa tistim, ki se troškov ne bojé, in pa ki imajo več prostih ur. — — —

Kmetiču pa še za druge poljedelske opravke časa primanjkuje, in je vesel — da roj vžene v svoj navadni ne dragi panj. —

Želim pa, da bi se tudi v našej milej domovini bolj umetna čebeloreja vdomačila, in da bi ne bili umetni panji samo za število v čebelnjakih ali pa samo za kazalni nauk. V to pomози Bog in odpri pravim sreča, ki njih vnema in vzgled pravi kal došeže! Na svidenje! P.

Iz Selc 3. julija 1886. Ker je v 6. listu cenjenega Čebelarja in Sadjereja nekdo izrazil željo, da naj bi tudi drugi čebelarji naznanili letošnjo čebelno letino, naj tukaj sledi nekaj vrstic iz naše doline. Ker so preteklo jesen čebele malo ajdovega medú dobile, pred pa so imele na jelki in smreki dobro pašo, toraj slab med za prezimovanje, so vsled mrzle in dolge zime čebele zelo pomrle; posebno v hribih so nekaterim vse, nekaterim črez 20 plemenjakov izmrlo med tem, ko so še med v panju pustili. Tudi meni je od 16 panjev eden umrl, in da jih ni več, menim, da je pomagalo, ker imam navadno na gosto zložene, da so bolj na gorkem; kedar imajo smrekov med, je to prav dobro.

Ker sem imel veči del lahke plemenjake, je bilo potrebno že v sv. Jožefu medú pokladati, in ker sem imel še starega ajdovega medú, so se vkljub slabega vremena vendar hitro množile, dasiravno niso na črešnji in borovnici, ktera paša je pri nas spomlad navadno narboljši, veliko medu dobile. Sredi majnika imel sem že roje, do konec roznika pa so vsi obrojili in so mlade matice nenavadno redno oplemenili, tako da ni noben drugič matice zgubil. Le to je slabo, ker vsled deževja ali pa presuhega zraka nimajo vso spomlad nič prida paše, da je treba prevečkrat jim medu pokladati, ker so lansko leto malo dobile. Take tožbe se čujejo tudi od drugih čebelarjev. Na ta način se do sedaj čebelarjem slaba letina kaže, ako Bog ne da v prihodnje bolj ugodnega vremena, kar se pa še lahko vse na dobro obrne, ne smemo upanja zgubiti.

Konečno še omenim, da imam nekaj panjev po Dzierdzonovim načinu s premakljivimi satniki, druge pa po starem načinu in to že več let, pa ne spoznam, da bi bil kak razloček zarad pomnoženja in pa rojenja čebel, le za umetne roje so pripravnejši oni s premakljivimi satniki, katerih pa jest navadno ne delam, ker se mi boljši zde naravni, kakor pa umetni. Le ako kateri v pravem času sam ne roji, mu tudi roja vzamem, ako je zmožen zato. *) M. Š.

*) Prosimo, pišite in poročite nam še večkrat, kako je s čebelorejo v Vašej dolini. Ured.

Priloga k št. 7. „Slovenski čebelar in sadjerejec“ za l. 1886.

Od sv. Antona v sl. gori na Štajarskem. Ne zamerite, prečastiti mi udje slavnega društva, da tudi jaz malo spregovorim, ker do zdaj sem še molčal. Ako n. pr. ima družba poštenih, pametnih in zvedenih mož svoje pogovore in med tem pride k temu kak mladi v tej stroki celo neveden človek, mislim, da se spodobi, da od začetka drži jezik za zobmi, le samo posluša podučljive pogovore prebrisanih mož, njih besede premišljuje in prevdarja, pa tudi posnema; po dolgem molčanju se še mu le odpusti, ako par besedic vmes pregovori. Enako molčal sem tudi jaz do sedaj spoštuje Vas čč. gg. udje slovenskega Čebelarja in Sadjerejca. Ne bil bi še vam sedaj segel v besedo, ako bi me ne bil poslednji list našega društva nekako nenavadno pozdravil. —

Lansko leto, ko me je doletela sreča, da sem bil vreden postati ud tega čast. društva, začel je oni tečaj donášati zanimive črtice iz življenja slavnega g. dr. J. Dzierdzona. Res, to bilo je veselje za me, ker sem bil že nekoliko znan z omenjenim gospodom; vendar mi je to veliko bolj vstreglo, ker sem še dosihmal slišal prav malo od njega v našem slovenskem jeziku.

Ravno to, da še nam Slovencem manjka izvirnih njegovih (prestavljenih) ali vsaj enakih spisov, dela v našem slovstvu in umetnosti čebelorejskega polja „Veliko puščavo v sredi rodovitne zemlje.“*)

Po vsej pravici je, kakor se je naš list nekterokrat izrazil, čebeloreja poezija kmetijstva. In ako je v pismenem pomenu poezija proti prozi umetnost, je gotovo čebeloreja tudi umetnost proti poljedelstvu. Že naši stari preddeji so trdili, da čebele ne ugajajo vsakemu človeku in da le ta zamore biti čebelar, ktereга čebele ubogajo; poljedelec pa je lahko vsak, kdor le ima krepke ude, da lahko dela, naj si potem bode prebrisana glava ali ne, še celo kak prav zabit in trapast kmet je véasih prav dober gospodar. Ako je čebeloreja res umetnost, treba je k temu gotovo tudi potrebnega poduka in omike. Kdo pa je ta, ki je položil temeljni kamen temu poduku, ki je storil pravi začetek umni čebeloreji in razodel marsiktero skrivnost, ktera je bila tolika stoletja celemu svetu zakrita in koliko važnih iznajdeb mu je Vsegamogočna roka zaupala in prihranila. Ali ni to slavni g. dr. J. Dzierdzon?

Zdaj me bo morebiti prašal kdo zmed čast. bralcev, kaj neki hočeš z vsem tem povedati, ker nam je to že zdavno znano. To namreč poziva nas na nek dopis poslednjega lista, kar, kakor sem že v začetku omenil, me je nekoliko zamaknilo. Dopis namreč pravi: „Ne hvali dneva pred večerom!“ —

Pred kakimi desetimi leti nastal je pri nas naenkrat strašen vrišč in krič: Novi panji, Dzierdzonovi panji!! kateri se dajo odpreti in vsak sat posamezno izvzeti in Bog vé, kaj vse se da z njimi storiti, malo da ne dela se med in vosek v njih sam celo brez čebel. Vsak čebelar dal si jih je narediti; tudi meni se je to čudno zdelo, akoravno še takrat nisem imel čebel. Tu in tam se še nahaja sedaj nekteri tak panj, pa večidel prazen, ker so jih čebelarji skoraj do zadnjega zavrgli. Ali joj! Ko bi Dzierdzon videl, kakošni bili so ti panji, bil bi si glavo stolkel in svoje ime zatajil, tako da bi pred vsemi, kateri so ga zarad njegove iznajdbe čislali, popolnoma zginilo. Ti panji bili so prava popačenost in slaba ponarejenost njegove

*) Blag. g. dopisnik, ali bi ne bili Vi tako dobri, da bi nam blagovolili kako tako pre-stavo poslati? Prosimo.

iznajdbe. Narejeni iz tenkih desk, celo nizki, vsak druge velikosti in oblike in znotraj polni lesovja in hlodja, tako da čebele niso vedele, kje bi svojo umetno delo začele. Imeli so namesto pravih Dzierdzonovih satnikov cele okvirje celo neredno in nepravilno skovane, v ktere bi morale čebele satovje delati. Vsak okvir bil je skoraj drugačen in v različnem razmerji proti drugim in v razni daljavi od onih in od panjevih sten.

Ob enem, bila je to prava ječa in morišče za čebele. Ako je kdo izmed čč. bralcev le enkrat bral kak pravi Dzierdzonov spis ali videl en nespremenjen Dzierdzonov panj, bo na prvi pogled spoznal, da to ni iznajdba tako imenitnega in spoštovanega moža.

Ravno tako bil je morebiti vsled takih popačenosti prevarjen g. pisatelj omenjenega dopisa in Dovjega, ker je nove panje, kakor jim pravite, tako slabo pohvalil in priporočal. Jaz pa prepričan sem po Dzierdzonovih lastnoročnih spisih, kakor tudi po lastnih skušnjah, da so novi panji s premakljivim delom najbolji in najpripravnejši, da jih ne prekosijo nobene druge sorte panji, kar jih do sedaj najimennitnejši čebelorejci poznajo, le izvirni morajo biti in ne predrugačeni, ampak natanjko, kakor jih Dzierdzon sam popisuje. Ako bi bili ti panji tako slaba stanovanja za čebele, kako bi bilo mogoče, da ima Dzierdzon že toliko let čez tisuč rojev (ljudstev) v panjih s premakljivim satovjem. Ako bi bilo že drugo vse prej mogoče, oskrbovati jih gotovo ne bi mogel toliko v drugih navadnih panjih, ker se v teh le s trudom in v dolgem času čebelarska opravila vršiti dajo. To je gotovo, da on nima takih okvirjem podobnih satnikov, da bi satovje okoli in okoli obdajali; tudi ni to njegova iznajdba. To je le izmišljenost nekega pokvarjenca, kateri je hotel Dzierdzonove satnike poboljšati s tem, da jih je spremenil v čveterokotne okvirje, kateri bi satovje obdajali in bolj trdno storili, pa jih je s tem le pokvaril in marsikteri čebeli življenje, večim čebelarjem pa cela ljudstva pokončal. Taki panji so namreč veliko prehladni, ker čebele ne morejo satovja na panjeve stene pritrditi, da bi jim satovje toploto bolj skupaj držalo. Če pa panje v zimi prav gorko odene, imajo pa čebele premalo mokrote in morajo spet konec jemati.

Kakor sem spoznal iz celega obnašanja „Slov. Čebelarja in Sadjerejca“, imate pri vas na Kranjskem čebele v čebelnjakih. Res, da Dzierdzonovi panji niso sposobni za to, ker so že sami ob sebi tako narejeni, da morajo stati na prostem, in vendar tako, da vživa najmanj šest do osem panjev občno, skupno gorkoto. Zunanje stene so še pa posebno sè slabimi prevodniki toplote obdane, ako so panji iz tenkih desk narejeni.

Ne bom našteval več, ker samo pisanje in branje ne bo veliko pripomoglo, ako se človek praktično ne vdeleži in ne poskuša storiti, kar je bral. Prvo in najpotrebneje je, kar Dzierdzonove panje najbolj zboljša, najpred naučiti se z njimi ravnati in čebelariti, kar pa samo ob sebi ne pride. Ako nimamo izurjenega Dzierdzonarja, da bi nas učil, to in ono pokazal in razložil, treba je bukev, ktere izvirne Dzierdzonove spise zapopadajo. Med vsemi čebelarskimi bukvami so gotovo najbolje: Theorie u. Praxis, Rationelle Bienenzucht v. Dr. Dzierdzon, ki preseže vse bukve v tej stroki, žal, da je nemška. Vender, kateri čebelar nekaj nemškega jezika razume, ne bi je smel pogrešati. Iznajdbe, skušnje, razodetja in poduki Dzierdzonovi, kakor vse njegovo delo in početje je velike važnosti in koristi, še celo visoko učenim naravoslovcem je njegova iznajdba mogočno storila spoznavanje še dosihmal tako malo znane narave čebeline. Ne bi mu visoke vlade raznih dežel

priznale in podarile toliko častnih svetinj in odlikovanj, ako se ne bi bil tega vrednega storil. Zakaj zmed nas, dragi mi bratje, čč. udje tega sl. društva, marsikdo ne dobi kake svetinje ali zlatega križca v odlikovanje za čebelarske zasluge; tudi jaz bi jih imel že gotovo več, ako bi se dobile svetinje in enake dekoracije zastoj. Koliko toraj vem iz lastne skušnje, ne morem dovolj hvaliti in nasvetovati Dzierdzonovih panjev, to, da pravi morajo biti, ne pa kaki popačeni in pokvečeni zaboji. Kar se jim za stran moljev očita, je še v drugih panjih več kotov in zatišja, posebno v slamnatih in v vseh takih, kjer se morajo špranje z ilom zamašiti. Kadar ilo spoka vsled sušenja in če se vse špranje dobro ne zatlačijo, ima še molj več zavetja, in vendar mi nihče ne bo rekel: slamnati panji niso za čebelorejo. Dzierdzonovi so še gotovo bolji, naj le potrebne ropotije ni v njih ne bo.

Ako bi toraj sl. uredništvo in čč. gg. udje želeli, hočem Vam v prihodnjem listu popisati Dzierdzonov panj, da si ga lahko napravi vsak sam, ker ni tako drag, kakor bi nekdo mislil. Celó iz nekoliko starih desk da se narediti in traja mnogo let, ker naravnost do desk ne pride ne vročina, ne mraz, ne dež, ne sneg. Prosim vse čč. gg. ude odpuščanja, ako niste mojih misli, prosim da bi se prepričali. Nisem mogel zadržati besede, ker čast. g. dr. Dzierdzona zarad njegovih zaslug mnogo spoštujem. Slava mu!!!*)

III. Imenik

p. n. gg. društvenikov za l. 1886.

Fr. Tršar na Vrhniki,
Štefan Petkovšek, Bevke,
Janez Virant, župnik v Podgradu,
Franc Zmazek, župnik pri sv. Urbanu,
(Štirsko),
Karol Pupis v Logatecu,
Matija Petrič, učitelj v Strugah,
Martin Požar, nadučitelj v Knežaku,
Lorenc Letnar, učitelj v Dobu,
Matija Flaška, c. kr. žand. stražmester
v Kranjski gori,
Anton Hajšek, dekan v Slov. Bistrici,
(Štirsko),
Fran Rome, župnik v Čemšeniku,
Anton Kupljen, c. kr. notar v Černomlju,
Franc Klinar, učitelj pri sv. Vidu,
Janez Lunder, duh. v Trnji,
Lovrene Arko, nadučitelj v Sodrašici,
Kristjan Bratina, učitelj pri Sv. Luciji,
Anton Krčon, župnik, Vavtavas,
Janez Gliha, trgovec v Žužemberku,
Alojzij Žitnik, posestnik v Grosupljim,

Janez Bolta, kaplan na Fari,
Ivan Poženel, nadučitelj na Unci,
Matija Rant, učitelj na Dobroyi,
Matija Šmit v Seleah,
Gustav Grossmann, učitelj v Št. Ivanu,
Anton Petrič na Velkih Blokah,
Janez Renko, pos. na Premu,
Josip Vrbič, pos. v Bistri,
Josip Pavlin, c. kr. nadgozdinar v Ko-
stanjevici,
Dr. Jože Wurner, c. kr. polk. zdravnik
v Kostanjevici,
Jurij Zore, župnik na Krki,
Šola v Rovtah,
J. Ev. Borštnik, nadučitelj v Šmariji,
Lorenc Aljančič, pos. v Bistrici,
Anton Ozimek, nadučitelj v Dolenjivasi,
Anton Žagar, trgovec na Brodu,
Janez Švarcel v Prevojih,
Fran Žnidaršič v Zdenskivasi,
Ivan Sancin v Dolini pri Trstu,
Anton Resman, trg. na Jesenicah.

*) Prosimo.

Ured.

INSEKTI

Brez te varstvene znamke, postavno zavarovane, ima se to zdravilo smatrati kot ponarejeno.

(Varstvena znamka).

Cvet zoper trganje,

po dr. Maliču,

je odločno najboljšo zdravilo zoper protin ter reumatizem, trganje po udih, bolečine v križi ter šivcih, oteklino, otrpnele ude in kite i. t. d., malo časa če se rabi, pa mine popolnem trganje, kar dokazuje obilno zahval. Zahteva naj se samo „cvet zoper trganje po dr. Maliču“ s zraven stoječim znamenjem; 1 steklenica 50 kr.

Planinski zeliščni sirop kranjski,

izboren zoper kašelj, hripavost, vratobol, prsne in plučne bolečine; 1 stekl. 56 kr. Koristnejši nego vsi v trgovini se nahajajoči soki in siropi.

Pomuhljeno (Dorsch) jetrno olje,

najboljše vrste, izborno zoper bramore, pljučnico, košne ispuške in besgarne oteklino. 1 steklenica 60 kr.

Salicilna ustna voda,

najboljše za ohranjenje zob ter sobnega mesa in takoj odpravi smradljivo sapo iz ust. 1 steklenica 50 kr.

Kričistilne kroglice, c. kr. priv.,

ne smeje bi se v nijednem gospodinstvu pogrešati in so se uže tisočkrat sijajno osvedočile pri zabasanji človeškega telesa, glavobolu, otrpnenih udih, skašenem želodcu, jetrnih in obistnih boleznih, v skatljah à 21 kr.; jeden zavoj s 6 skatljami 1 gl. 5 kr. Razpošiljava se najmanj jeden zavoj.

Naročila iz dežele vrše se takoj.

Lekarna Trnkóczy-ja

zraven rotovža na Mestnem trgu v Ljubljani.

BUDIMSKA
Rákóczy
 grenčica.

Priporoča se kot izvrstno čistilo vedno prijetnega upliva in ne neprijetnega ukusa.

Dobiva se po vseh špicerijskih prodajalnicah in prodajalnicah mineralnih vodá, kakor tudi v skoraj vseh lekarnah in droguerijah, vedno na novo natočena.

Lastniki: bratje Loser v Budapešti.